

А МОЖА, ЧАС НАДЫШОЎ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Адзін пенсіянер прыходзіў не так даўно ў сельвыканкам і літаральна сварыўся, казаў, што будзе пісаць ва ўсе інстанцыі, каб аўтобус з ільготамі вярнулі ў вёску. Даводзілася яму доўга і цярпліва тлумачыць, што сёння гэта, на вялікі жаль, немагчыма. Тут стаіць задача маршрутчыкаў утрымаць, каб не адмовіліся яны вытрымліваць зацверджаны расклад пазездак.

Пра транспартнае абслугоўванне заводзім гутарку з пакупнікамі крамы вёскі Навасады. Яны кажуць, што маршрутны мікрааўтобус тры разы на тыдзень іх здавальняе. У сёраду можна выбрацца ў пасёлак ці нават у Брэст у паліклініку альбо за пакупкамі, а ў выхадныя прыязджаюць родныя. У іх таксама нядаўна паставілі павільён на прыпынку. А вось жыхарка вёскі Праскоўя Піпко адразу пераводзіць размову ў іншае рэчышча.

Каб крама была

— Ходзяць чуткі, што наш магазін хочучэ закрыць, — гаворыць Праскоўя Канстанцінаўна. — Дык вы ж не дапусціце, людцы добрыя. Што ж нам застанецца тут рабіць, хоць кладзіся і паміраў! Нічога някагда больш няма ў вёсцы, мы хоць праз дзень зойдзем сюды: малака-хлеба купім, яшчэ нечага, а галоўнае, пагаворым, убачымся.

Старшыня сельскага Савета супайкоўкае жанчын, кажа, што закрываць іх гандлёва-сацыяльны аб'ект пакуль ніхто не збіраецца, і прадавец пакуль ніхто не збіраецца, і прадавец па добрым рахунку. Але жанчыны яшчэ раз стараюцца давесці сваю пазіцыю да прадстаўніка ўлады і журналіста.

Тацяна Бараш, якая зайшла ў краму, уступае ў размову: — Мне 91 год, жыву недалёка, але пакуль прыцягнуся, здаецца, тры кіламетры ішла, адразу на лаўку саджуся. Яе Людэчка (прадавец. — Аўт.) для нас паставіла. А каля той аўтакрамы я, мае дзеткі, не выстаю, яшчэ ўпаду. Так што да яе хадзіць мне не выпадае.

Тацяна Еўдакімаўна жыве адна. Дачка прыязджае раз на тыдзень, робіць усё па хатняй гаспадарцы, дапамагае маці, кліча ў горад хаця б на зіму. «Можна, ужо гэтай зімой і адважся паехаць, бо дачку мне шкада, што ўвесь час матаецца туды-сюды, — разважае пенсіянерка. — Але ж вельмі цяжка пакінуць сваю хату: тут у двары кожная бярэзка, кожная хвоечка — мае».

Прадавец з Рудні Зінаіда Галалюк.

— Вось такія мае пакупнікі, — гаворыць прадавец Людміла Карпук. — У вёсцы 42 жыхары, паводле рэгістрацыі. Абсалютная большасць з іх — пенсіянеры. Асартымент тавараў стараюся фарміраваць, улічваючы іх пажаданні. Усё неабходнае ў нас можна купіць. Крама працуе праз дзень.

Дачка Праскоўі Піпко, якая прыхола пагасіць да маці, таксама ўстаўляе слова за магазін. Гаворыць, што літаральна за хвіліну да нас тут быў афіцэр з бліжэйшай памежнай заставы. Ён праводзіў гутарку з жыхарамі наконт чужых, незнаёмых, падазронах людзей, якіх жыхары заўважаюць у сваёй мясцовасці. Кажуць, што ён тут часты голец. А дзе ж яшчэ вывучаць апэратыўную абстаноўку, калі не ў грамадскім месцы, дзе збіраецца абсалютная большасць жыхароў?

Магазін у Навасадах, як ужо гаварылася, працуе праз дзень, як, дарэчы, і ў Рудні. Са сваім гандлёвым пунктам пазнаёміла гаспадыня Зінаіда Галалюк. І гэтая крама крыху здзівіла сваім знешнім выглядам. Роўныя рады паліц з таварам, якія раздзяляе печка, доўгія сталы прылаўка, нават старая вага збоку — усё гэта вельмі нагадвае краму сярэдзіны мінулага стагоддзя. Не ведаюць пра гандлёвую ўстанову ў Рудні рэжысёры і кіраўнікі здымачных груп, што перыядычна працуюць у Дубічы. Тут гатовыя дэкарацыі, толькі розныя снікерсы ды іншыя сучасныя тавары прыбраць, электронную вагу ў шафу паставіць — і здымай эпізод пасляваеннага жыцця. І звонку белы мураваны будынак, які стаіць сярод рэдкіх векавых дрэў, нагадвае савецкае ротра. Але ж, у адрозненне ад былых часоў, калі вясковы жыхар мог пакаштаваць малака толькі

ад сваёй каровы, у халадзільніку захоўваецца даволі шырокі асартымент малочнай прадукцыі. Ды і іншых тавараў багата. Што яшчэ трэба людзям з вёскі, у якой пастаяннымі лічацца паўсотні жыхароў?

Сельскія крамы ў Чэрску, Кабелцы параўнальна нядаўна адрамантаваныя і маюць сучасныя інтэр'еры, што, вядома, прыемна для наведвальнікаў, але не гэта асноўнае. Галоўнае для гэтых людзей, каб крама была. І вельмі кранальным момантам мне здаліся тыя самыя лаўкі ля сцен, якія сведчаць пра клопат гандлёвых работнікаў аб сваіх сталых пакупніках. Не ва ўсіх раёнах стратныя вясковыя магазіны пакідаюць, кіруючыся выключна клопатам пра людзей. Часцей за ўсё цяпер вырашаюць пытанне хутка: не выконваеш план выручкі — замок на дзверы памышкання, а на слуп — расклад аўтакрамы.

Сваю павагу з гэтай нагоды я выказала дырэктару ўнітарнага прадпрыемства «Дамачава» Брэскага райспажывтаварыства Але ГерАСІМЧУК. — Маленькія крамы аддаленых вёсак ніяк не могуць быць прыбытковымі, — сказала Аля Генадзеўна. — Страты ад іх перакрываеам тымі гандлёвымі прадпрыемствамі, якія размешчаны ў пасёлку і большых населеных пунктах. Разумею, што нашы магазіны — гэта апошнія сацыяльныя аб'екты ў вёсках. Таму капаль трываемяся, не закрываем.

yackevich@zviazda.by

Брэсцкі раён.

У ТЭМУ
Пры падрыхтоўцы гэтага матэрыялу давялося пачуць думку, што для нашых маленчых аддаленых вёсак, дзе трымаць магазіны становіцца крайне не выгада, падшоў бы польскі вопыт. Літаральна праз некалькі кіламетраў ад заданых населеных пунктаў суседзі развіваюць прыватны гандаль. Там любіа ахвотны ў сваёй хаце аддзіць памяшканне альбо робіць невялікую прыбудову, рэгіструецца як прадпрымальнік ды прадае аднавяскоўцам усё патрэбнае. «У нас так немагчыма, — казалі мне кампетэнтныя людзі, — у нас нормы і патрабаванні такія, што санітарныя службы не дазваляць нават адкрыць такі аб'ект». Але нормы і патрабаванні не на камені пісаныя. Можна, надышоў час іх удакладніць?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Фота само па сабе красамоўна расказвае пра «подзвігі» чарговага героя. Астатняе дапаўняе тэкст. Эфект раўназначны выбуху бомбы. Чалавек усё ж такі супярэчлівае стварэнне. Рабіць дрэннае яму не сорамна, а глядзець на сябе збоку сорамна. Нават самы абьякавы да чужога меркавання пачынае прасіць, каб не ганьбілі яго на ўсё наваколле. Праз сельвыканкам шмат народу праходзіць, і чуткі хутка выходзяць за межы вёскі. Страціць аўтарытэт хопіць хвіліны, а як потым яго зноў напрацаваць?

Фотафіксацыя вельмі дапамагае ў рабоце і з таго пункту гледжання, што гэта прамы доказ заганы. У парушальнікаў, як вядома, памяць кароткая. А фота — адзіны спосаб яе асвятляць. Гэтым ж фота падмацоўваюцца розныя справаздачы. (У вобласці былі прыклады, калі пры правярцы высвятлялася, што з чалавекам ніхто ніколі не працаваў. Проста занеслі ў спіс яго прозвішча для галачкі — маўляў, работа праведзена.)

— Мы нават тых, каго знялі з уліку, час ад часу правяраем, — расказвае Аляксандр Іванавіч. — І ў складзе камісій, і паасобку. Магу ехаць міма і зайсці. І звяртаю ўвагу не толькі на тое, як у яго дома, але і як каля дома.

Не хапае вопыту

Так склалася, што ў канцы 1990-х Аляксандр Застрэлаў быў участковым на тэрыторыі Даманьрыцкага сельсавета, дзе цяпер працуе старшыней. Сам ён родам з гэтых мясцін, але маладому міліцыянеру прыходзілася несалодка. Будоваў па-новаму адносіны з аднавяскоўцамі, якія часткова былі сваякамі, а часткова — добрымі знаёмымі. Дзесяці прыходзілася і характар паказаць. Школа сапраўды атрымалася і цяжкай, і карыснай. Але спецыфіка працы ўчастковага тады была трохі іншай. Ён быў бліжэй да людзей, знаходзіўся ў непасрэдным кантакце з імі.

— Цяпер участковаму цяжэй, — з веданнем справы кажа старшыня. — Акрамя таго, што яму трэба сачыць за парадкам на тэрыторыі сельсавета, неабходна выконваць яшчэ шмат іншых абавязкаў непасрэдна па райаддзеле. Ён і на дзяжурства павінен хадзіць, і на ўсе іншыя службовыя мерапрыемствы.

— Навопытнаму вельмі цяжка, асабліва па першым часе, — тлу-

мачыць Аляксандр Іванавіч. — Тут ты павінен быць адначасова і пракурорам, і адвакатам, і псіхалагам. Адчуваць, дзе трэба мякка дзейнічаць, а дзе націснуць на сумленне. Быць гібікім. Але не ў кожнага гэта атрымліваецца. Таму і сыходзяць з прафесіі.

Вельмі важна, каб у кіраўніка сельсавета з участковым склаліся не толькі дзелавыя, але і проста добрыя адносіны. Як-ні-як прыходзіцца займацца адной справай. Мэта савета грамадскага пункта аховы правапарадку — працаваць на прафілактыку розных злачынстваў, і тут дэпутаты з міліцыянерамі, як той казаў, у адной звязцы.

— А ці можа быць так, што участковы праз сваю занятасць перакладзе свае абавязкі на астатніх членаў савета? — спрабуе справакаваць суразмоўцу. — На гэта ёсць нумар тэлефона 102. Тэлефануеш — і ўсё адразу становіцца на месца. Такія рэчы кантралююцца і з боку вышэйшага міліцэйскага начальства, і з боку мясцовых улад, — катэгарычна заяўляе Аляксандр Застрэлаў.

Вельмі добра дапамагаюць падтрымліваць парадак на тэрыторыі дружыннікі. Сюды таксама не абый-каго прымаюць. На сустрэчу з карэспандэнтам «МС» старшыня запрасіў чатырох вельмі сур'ёзных мужчын з уліку добраахвотнікаў. Сярод іх два работнікі мясцовай гаспадаркі, адзін ахоўнік і нават прадпрымальнік. Усе моцныя, як на падбор. Нават гледзячы на іх, разумееш: пры такіх асілках лепш быць цішэй вады, ніжэй травы.

— Уся адказнасць кладзецца на участковага, мы толькі дапамагаем яму, падтрымліваем, — сціпла паціскае плечыма Аляксандр Пашкевіч. — Моладзь зараз сябруе з гарэлкай, вось

Для парушальнікаў самае страшнае — доска ганьбы.

Добраахвотнікі з людзей спраў сур'ёзна.

мы і сочым за тым, каб менш яе ўжывалі. Расказваем, што можа адбыцца, калі сябе не абмяжоўваць. Нехта адмахнецца, а нехта прыме да ведама. Тлумачым аб наступствах іх бацькам. Робім гэтыя сумесныя рэйдзі не дзеля грошай — гэта ж справа добраахвотная. Проста хочацца, каб было больш парадку і абыходзілася без няшчасных выпадкаў.

Самае страшнае зно

Яшчэ з часоў працы міліцыянерам Аляксандр Застрэлаў узяў за аснову весці строгі ўлік

РАБІ ЯК МЫ!

Культурныя «фішкі» сельскай мясцовасці

Сімвалам свята могуць стаць лён, малако, кветкі і нават сякера

Год культуры на Гродзеншчыне адзначаюць мноствам розных, ужо традыцыйных і новых імпрэз. Прычым яшчэ ніколі, пэўна, іх так шмат не ладзілася ў аграгарадках. Практычна ніводныя выхадныя не абыходзяцца без свят у тых ці іншых раёнах вобласці, і пры гэтым шмат дзе імкнуцца прадставіць нейкую цікавінку: «Толькі ў нас!». Сімваламі свята становяцца, напрыклад, велікодныя яйкі-пісанкі, ткацтва, касьба, лён, малако, кветкі і нават сякера.

У аграгарадку Тарнова Лідскага раёна нядаўна ўжо другі раз правалі свята сякеры. Ва ўменні абыходзіцца з гэтым важным прадметам у гаспадарцы сапернічалі мясцовыя жыхары Сяргей Звярко, Генадзь Хацкевіч і Віктар Статкевіч, а таксама Ана-толь Сультанца з Ліды. Пра свята ён даведаўся ад зяця, які жыве ў Тарнове, і ўжо другі год прыязджае на гэтую сякерную забаву, атрымліваючы станоўчыя эмоцыі і адточваючы лясарубную хватку, якая спатрэбіцца пры нарыхтоўцы дрэў для прыватнага дома. Работу канкурсантаў ацэньвала журы, а суперпрызам быў мяшок збожжа.

Зразумела, толькі гэтым святам не абмежавалася. Правалі шмат конкурсаў і вятарын, танцавалі. Плюс гандлёвыя пункты, вязаны цір, а для дзяцей — батуты...

— Ідзя гэтага свята належыць загалдчыцы Тарноўскага дома культуры Святланы Антонік, і праходзіць яно даволі цікава. Прычым прыязджаюць і з суседніх населеных пунктаў, — кажа старшыня Тарноўскага сельскага Савета Валанцін АСТРАВЕЦ.

У пасёлку Жалудок Шчучынскага раёна ўжо традыцыйна праводзіцца свята кветак. Кветкавыя кампазіцыі спаборнічаюць у конкурсе, але, пэўна, галоўнае, што яны вельмі прыгожыя і становяцца месцам для шматлікіх фотасесій. Сёлета ўсё ахвотныя маглі яшчэ і накіравацца ў гісторыка-рамантычную прагулку па славурых мясцінах пасёлка.

А на Слонімішчыне ладзяць свята суседнія аграгарадкі Вялікія Шылавічы і Жыровічы. Адпаведная і назва «Дзень добры, суседзі!». Святкавалі ў два этапы: спачатку ў Вялікіх Шылавічах, а праз тыдзень — у Жыровічах. У аграгарадках сустракалі самадзейных артыстаў з суседніх цэнтраў культуры з канцэртнай праграмай, правалі конкурсы на найлепшага гаспа-дара падворка, кулінара, майстрыху... Не забылі і пра спорт — у Вялікіх Шылавічах, а затым у Жыровічах адбыліся футбольныя матчы паміж жыхарамі аграгарадку.

Фестываль танца ў Верцялішках.

Фота Яўліяны БУШОЎСКА-Ч

конкурсах, убачыць, як віртуозна працуе са льном на калаўроце майстрыха Ніна Антончык, а таксама тэатралізаванае прадстаўленне пра лён, экспазіцыю музея Раготноўскага дзіцячага сада—сярэдняй школы «Беларускі скарб», прадэгустваць стравы з выкарыстаннем ільнянога алею... А затым эстафету перанялі Бензавец са святэм касцю, Круціловічы — са святэм малака, Раклевічы — са святэм мёду. Наперадзе свята бульбы, мясныя фестываль, свята хлеба...

З мэтай арганізацыі цікавага адпачынку талакой працуюць работнікі аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі райвыканкама, устано-воў культуры, адукацыі, сельсаветаў, СВК і іншых прадпрыемстваў. Прычым адрас для правядзення таго ці іншага фесту выбіраюць не выпадкова. Свята льну — там, дзе знаходзіцца льнозавод СВК «Граніт-Агра», дзе ладзілі свята малака, — вядучы пастаўшчык гэтага прадукту на Дзятлаўскі сырзавод. А ў СВК «Русь-Агра» ўжо 25 гадоў займаюцца пчалярствам — не толькі дзеля атрымання мёду, але і для апылення раслін. Дарэчы, у Дзень работнікаў сельскай гападаркі кожны працаўнік сельгаскааператыва атрымлівае ў падарунак кілаграм мёду.

Барыс ПРАКОПЧЫК. prakopchik@zviazda.by

У ТЭМУ
Тэмай некаторых фестай на Гродзеншчыне становяцца аб'екты, якія занесены ў Дзяржаўны спіс нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі. Напрыклад, у аграгарадку Сапоцкін Гродзенскага раёна сёлета ўпершыню правалі свята пісанкі — з традыцыйным роспісам велікодных яек усіх зацкаўленых знаёміла мясцовыя майстрыха Антанія ЮРЧЭНЯ. А ў аграгарадку Гудзевічы Мастоўскага раёна, дзе захоўваюць традыцыю ткацтва падвойных дываноў, на базе тутэйшага літаратурна-краязнаўчага музея прайшоў «Гудзевіцкі фест» з майстар-класам у выкананні мясцовай ткалі Веры БЕЛАКОЗ.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
Адказная за выпуск КАРПЕНКА Н.У.

Грамадскі савет: **ГЕРАСІМОВІЧ С.М.**, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні; **АСКЕРКА Ю.В.**, адказны сакратар Савета па ўзаемадзейніні органаў мясцовага самакіравання пры Савеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь;

НАВУМЕНКА А.В., старшыня Нараўлянскага раённага Савета дэпутатаў; **СУШЧАНКА М.Л.**, старшыня Глушанскага пасялковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

АПРАС РЭДАКЦІІ:
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН: 292 44 12;
e-mail: info@zviazda.by

Газета адррукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларусь Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 20.008. Нумар падпісаны ў 19.30 30 жніўня 2016 года.